

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Nhật tụng Kālāma – Kinh tụng trích điểm

Kalama tri ân cô Diệu Hỷ ghi bài

Kinh Hội chúng 2 – 27/08/2023

Kỳ rồi có một chỗ rất quan trọng mà tôi chưa có dịp nói tới.

Trong Hội chúng ngoài rìa và Hội chúng tinh hoa thì Hội chúng ngoài rìa - **Parisākaṣaṭṭha** = rác rưởi, cặn bã; còn cái kia là tinh hoa. 2 Hội chúng này có điểm đặc biệt cần phải nói. Tức là, ở đây đức Thế Tôn đặc biệt nhấn mạnh một điều, như tiên đoán vậy đó. Tức là, về sau này, trong hàng ngũ những người tự nhận mình là con Phật, đệ tử Phật, học Phật, tu Phật, họ không thiết tha lời dạy đức Phật mà họ chỉ lưu tâm đến thơ, ca, văn chương không liên hệ giải thoát.

Ở đây các vị thấy bản dịch tiếng Việt có chữ "liên hệ đến Không" trong bản chú giải để là "**suññatta parisamyutta**". Liên hệ đến không ở đây có nghĩa là sao? Có nghĩa là liên hệ giải thoát; Có nghĩa Giáo pháp rất ráo chỉ còn nói đến bản chất Danh - Sắc, bản chất 5 uẩn, bản chất của Bốn Đế, 12 Duyên khởi theo khía cạnh rất ráo chứ không còn vướng kẹt trong ý niệm Nhân giả, thọ giả nữa.

Cái này rất tối nghĩa.

Có nghĩa tôi nói rất nhiều lần, chúng sanh trong đời có nhiều hạng.

Hạng thứ nhất, chỉ quan tâm buồn vui thích ghét sướng khổ.

Nói pháp thì tôi phải nói thật chứ còn sợ người ta buồn thì cũng hơi khó. Giống như nói khoa học thì phải nói lý không thể nói tình được, Phật pháp cũng vậy. Nếu chúng sanh chỉ phân biệt thích, ghét, buồn, vui, sướng, khổ ngoài ra không quan tâm gì hết thì dầu cho có mang thân người, dầu có học vị bằng cấp, dầu địa vị chức tước, uy tín, quyền lực thì khoảng cách giữa người đó, người chỉ chú ý buồn vui thích ghét sướng khổ, thì dầu người đó có được gì thì khoảng cách người đó với loài động vật cấp thấp như côn trùng hay gia cầm gia súc chỉ là một sợi tóc thôi. Bởi vì, ngoài chuyện thích ghét buồn vui sướng khổ ra còn phải có thiện, ác; chuyện gì nên làm và không nên làm nữa. Chứ còn chỉ quan tâm thích, ghét, buồn, vui, sướng, khổ thì con chó, con mèo, con heo, con gà nó cũng quan tâm thích, ghét, buồn, vui, sướng, khổ thôi; Con người phải hơn một bậc = biết phân biệt "Thiện - Ác. Có những điều mình không thích nhưng nó là chuyện nên làm, có những chuyện mình thích, mình vui nhưng mình thấy là không nên làm, thì có thêm cái này mới phân biệt mình với loài chúng sanh cấp thấp. Nếu mình chỉ biết sướng khổ, buồn vui, thích ghét ngoài ra không quan tâm thiện ác thì khoảng cách giữa mình với loài chúng sanh cấp thấp cơ hồ không có ranh giới. Cái này rất quan trọng. Nói nó hơi nặng nhưng nó là như vậy.

Mình sống kiểu nào thì mình về cộng trú, cộng hưởng cộng sinh với loài đó. Mình sống giống loài nào mình sẽ về với loài đó.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐỈNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Cho nên, chúng sanh có nhiều hạng:

1. Chỉ quan tâm cảm xúc trước mắt: Thích ghét, buồn vui, sướng khổ.
2. Hạng thứ hai, biết quan tâm thiện ác nhưng mục đích chỉ giải quyết thích ghét buồn vui sướng khổ. Hành thiện lánh ác nhưng cầu cảnh giới tái sanh, thân phận tái sanh ở đó sướng nhiều hơn khổ, vui nhiều hơn buồn. Có được cái mình thích hơn mình phải gánh cái mình ghét. Hành thiện lánh ác nhưng mục đích giống hạng 1.
3. Hành thiện lánh ác như hạng thứ 2 nhưng với mục đích để chấm dứt sanh tử, không còn thiện ác, buồn vui, sướng khổ, thích ghét nữa.

3 hạng chúng sinh. Tôi nhắc lại. Hạng 1, chỉ biết thích ghét, sướng khổ, buồn vui; hạng thứ hai, biết phân biệt thiện ác, biết hành thiện lánh ác nhưng mục đích giống hạng 1 – trốn khổ tìm vui, trốn cái ghét tìm cái thích; Hạng thứ ba là hạng thật sự chán sợ sanh tử không muốn hiện hữu nữa, hành thiện lánh ác để cầu giải thoát.

Có nhiều người nghe "cầu" họ chê. Họ nói tu còn cầu. Không. Không đúng. Cầu chấm dứt khác cầu tiếp tục hiện hữu. Từ ngữ thì nghe giống nhưng mục đích nó khác nhau xa lắm. Một cái cầu để có, một cái cầu để không; Hai cái khác nhau xa lắm. Chỉ riêng chuyện trong đời sống thường nhật mình, một người có tiền làm từ thiện. Rõ ràng anh cũng mê tiền, anh cũng cần tiền mà cần tiền làm từ thiện; còn anh cần tiền để hưởng thụ. Hai cái khác nhau chứ, mặc dù hai anh đều cần tiền, kiếm tiền, thậm chí mê tiền luôn cũng được nữa; nhưng mục đích hai người khác nhau. Một người cần tiền, kiếm tiền, mê tiền giúp đỡ người khác, một người cần tiền, kiếm tiền, mê tiền phục vụ hưởng thụ bản thân. Khác nhau. Chứ đừng có nghe cần, kiếm, mê mình tưởng giống nhau. Không.

Ở đây Ngài báo mình biết sẽ có những người tuy mang tiếng thờ Phật, tin Phật, tu Phật, học Phật nhưng không quan tâm lời dạy rất ráo, triệt để của Ngài chỉ quẩn quanh trong ba cái gì mềm mại, ngọt ngào, dễ nuốt. Phật pháp với họ chỉ là thơ phú văn chương của phàm phu để người đời sau sáng tác.

Đương nhiên, chúng ta không phủ nhận tác dụng, ý nghĩa nhất định của ca kịch, thơ ca, văn chương, thi phú mang nội dung hướng dẫn tu hành. Thí dụ mình thấy một bài kinh trường hàm văn xuôi khó nuốt hơn bài văn vần; chẳng hạn Sấm giảng Hòa Hảo tại sao được hàng triệu người Nam Bộ mê? Vì nó dễ nuốt. Tuy nhiên, hãy xem những thơ ca văn chương đó là lớp đường bọc ngoài viên thuốc, không nên xem đó là cứu cánh.

Nếu có lòng cầu giải thoát phải rất ráo đặt trọng tâm vào Phật ngôn nguyên thủy, tinh rỗng, không pha chế. Thịnh thoảng chúng ta có lai rai ba cái văn chương chút đỉnh nhẹ nhẹ thì được. Sở dĩ chúng tôi viết chuyện phiếm thầy tu là chúng tôi nhắm đến đối tượng độc giả chưa sẵn sàng để đọc kinh tạng. Chưa sẵn sàng tiếp cận tiếp cận giáo lý tinh rỗng, khô khan; thì chúng tôi chia sẻ cảm xúc với họ rồi rỉ tai đôi điều về Phật pháp đại chúng; Chứ tôi tuyệt đối không mong

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIÊU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

hôm nay chúng ta bỏ hết kinh tụng để rồi chìm sâu những cuốn dạng như Ánh đạo phương Đông, Đường xưa mây trắng,... Không nên. Vì những quyển đó là phóng tác. Bên Nam truyền cũng có. Tôi không nhắc cụ thể, nhưng các vị biết, có những quyển kinh kể Phật sử, kể chuyện các bậc thánh Thinh văn bằng cách phóng tác, đi vào chi tiết, “vào một buổi chiều thu lá bay, Phật ngồi đó, gió đồng thổi mơn man, vua Pasenadi vào hầu Phật, lúc bấy giờ có tiếng ho khê ở tầng phòng,...” thì mấy cái đó mình phải hiểu toàn là phóng tác thôi.

Giống hôm nay mình đọc ba cái tiểu thuyết lịch sử như Lửa cháy thành Đại La, Phiên Ngung thành, ... đại khái vậy đó. Thì những cái đó mình biết không có. Yêu nước yêu văn chương thích kiếm hiệp thì cứ đọc thì ok, được nhưng hãy nhớ nhà sư Huệ Đàn trong đó là hư cấu. Phải nhớ như vậy. Không có nhà sư Huệ Đàn nào hết; Lịch sử nhà Tống có thật nhưng những nhân vật như Bắc Cái Hồng Thất Công, Hoàng Dực Sư,... là không có. Còn ba cái Khuru Xử Cơ, Mã Ngọc,... thì có nhưng không phải như vậy. Nhưng mình đọc Kim Dung, có nhiều người mê tưởng có thật, chứ những nhân vật của Kim Dung có người có người không, như Vương Trùng Dương, Khuru Xử Cơ, Mã Ngọc thì có. Chứ còn ngoài ra mình thấy mấy nhân vật như Dương Quá, Tiểu Long Nữ,... thì không. Nên nhớ.

Hôm nay rất nhiều Phật tử lạm cái đó. Đọc kinh Phật mà không phân biệt được đâu là chánh kinh, đâu là phóng tác. Từ đó nó đâm ra hoang mang. Cái gì hoang được chứ kinh Phật mà hoang mang là chết. Có lòng cầu giải thoát là phải kiếm cái tinh hoa, cốt lõi.

Cũng giống như mình có lòng chữa bệnh phải uống thuốc nào rất ráo triệt để, chứ giờ này còn đi ba cái thực phẩm chức năng, rau mơ rau má, bù ngọt, tía tô, kinh giới pha trộn thức ăn thì tôi gọi đó là thực phẩm chức năng, cái đó không được. Mình tiểu đường, ung thư, cao máu dứt khoát phải uống những loại thuốc có dược tính triệt để, rất ráo không lơ tơ mơ, ầu ơ ví dầu được.

Đoạn kinh này rất quan trọng. Rất là quan trọng.

Có 2 loại hội chúng: Hội chúng lỏng lẻo như vậy đó, có nhận thức Phật pháp lỏng lẻo như vậy đó và Hội chúng chuyên tâm, chuyên sâu nghiên cứu kinh điển, nguyên gốc, chánh hiệu. Hai hội chúng này rõ ràng đã làm nên diện mạo cho Phật giáo: Một thứ Phật giáo đại chúng và một thứ Phật giáo rất ráo.

Tôi nói rất nhiều lần.

Khi chúng ta còn trẻ, còn khỏe, còn giàu, còn đẹp thì chúng ta còn tu học kiểu ầu ơ ví dầu, chứ nếu một ngày chúng ta không còn trẻ, khỏe, giàu, đẹp nữa thì chúng ta phải quay về với Phật giáo rất ráo, Phật giáo triệt để; Rất tiếc là bao nhiêu năm nay chúng ta có chuẩn bị chưa? Đó là một kiến thức Phật học căn bản, có chưa? Chúng ta đã quen được với nhận thức Phật pháp của một hành giả chưa? Chúng ta đã quen với nếp hành trì miên mật của một hành giả chưa? Chưa. Nếu mà chưa, thì trọng bệnh đổ ra, một tai họa xảy đến chúng ta trở tay không kịp.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐỈNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Ngay bây giờ chúng ta 30, 50, 60 tuổi đi nữa, hãy nhớ rằng: **Bất trắc đời sống khôn lường**. Trọng bệnh, tai họa, bao nhiêu sự cố sự kiện buồn đau máu lệ hoàn toàn có thể đổ xuống đầu chúng ta bất cứ lúc nào.

Cho nên, bài kinh này rất sâu:

- **Cái sâu thứ nhất, đức Phật dạy: Chúng ta không thể nào không thuộc về hội chúng đoàn thể nào đó.**
- **Sự có mặt trong đoàn thể, hội chúng chúng nào đó có sự ảnh hưởng rất lớn đến sự tiến bộ hay thụt lùi của chúng ta.**
- **Muốn cộng hưởng, cộng sinh, cộng trú với hội chúng hưởng thượng năng động tích cực chúng ta phải có nền tảng nào đó để tương xứng, tương ứng, tương hợp để về cộng trú, cộng sinh, cộng hưởng với hội chúng đó.**

Vậy có 3 điều: Thứ nhất, dầu muốn dầu không, dầu biết hay không biết chúng ta luôn luôn thuộc về một cách gián tiếp hay trực tiếp một hội chúng, một đoàn thể, một tầng lớp nào đó; Thứ hai, sự có mặt trong mỗi hội chúng, phẩm chất hội chúng đó luôn luôn có sự ảnh hưởng trực tiếp hoặc gián tiếp lên con người của chúng ta; Thứ ba, muốn về hội chúng ok chúng ta phải có nền tảng tương xứng, tương ứng, tương hợp với hội chúng đó.

Ở đây Ngài nêu cho mình từng cặp, từng cặp. Mình thấy rõ ràng: **Mình chuẩn bị nền tảng như thế nào thì ngay tại đây và bây giờ chúng ta đã đương nhiên mặc nhiên, cố nhiên, thuộc về hội chúng đó**. Ngay bây giờ. Không phải đợi đời sau kiếp khác, không phải đợi năm sau, thập niên sau, mấy chục năm sau, không cần; mà ngay bây giờ chúng ta đã thuộc về hội chúng đó. Chúng ta cần thiết có sự chuẩn bị thích hợp.

Mình thấy trong kinh nói rất rõ.

Có những hội chúng đi lên, hưởng thượng, những hội chúng khi chúng ta góp mặt, tham dự chúng ta được an lạc, được tiến bộ.

Tôi xin nhắc lại chuyện tôi không biết nói bao nhiêu lần.

Rất nhiều người tướng tu Phật được phước, tu Phật là vun bồi công đức; Nghe thoáng qua là đúng đúng nhưng ngầm lại nó sai.

Tu Phật là ngay tại đây và bây giờ ta được an lạc, không phải cho đời sau kiếp khác; Cho đời sau kiếp khác là 50%. Nhưng 50% là cho ngay tại đây và bây giờ; là sao? Đủ duyên chứng thánh, giải thoát ngay đời này; Chỉ ít chúng ta được an lạc hiện tiền, ngay đời này chúng ta hoàn toàn có thể hy vọng mình chứng thánh, ngay đời này chúng ta có thể được an lạc bằng vào nhận thức và hành trì Phật pháp, 50%; Giả sử đời này chúng ta không đủ duyên chứng thánh thì 50% còn lại cho chúng tử Bồ Đề đời sau kiếp khác. Nhưng ngay đời này là 50%, tức là trong 50 đó chia ra 25% cho cơ hội giác ngộ, ai biết là không có? 25% là cho sự an lạc hiện tại; Cho nên, **hành trì lời Phật không phải vun bồi công đức cho đời sau kiếp khác không đâu mà nó cho cả đời này và**

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

đời sau; và không phải cho riêng mình mà cho cả mình và người khác. Kể cả trường hợp chúng ta vào núi, vào rừng, đào lỗ chui xuống dưới, tắt đèn, đóng cửa, trùm mền thì vẫn là tu tập cho mình và cho người.

Cái này quan trọng nha. Cái này rất quan trọng. Trùm mền, đóng cửa, tắt đèn vào trong rừng sâu núi thẳm đào lỗ chui xuống vẫn là tu cho người khác và tu cho mình chứ không phải tu cho mình.

Khi chúng ta sống bằng ác niệm thì dầu chúng ta có xuống đáy biển nằm thì chỉ cần sống bằng ác niệm là chúng ta đang kín đáo gieo họa cho mình và cho người khác. Vì sao? Vì khi sống bằng ác niệm thì chúng ta tiếp tục sanh tử. Đường sanh tử của kẻ ác niệm đương nhiên là gieo họa cho người khác. Máu lệ nhân loại gây ra cho nhau có phải từ những cá nhân sống bằng ác niệm không? Ác niệm từ đâu ra? Nó là từ những giây phút họ ác một mình, ác kín đáo, ác lặng lẽ, ác âm thầm, ác lén lút, cái ác đó được huân tập nhiều ngày, nhiều tháng, nhiều năm, nhiều đời, nhiều kiếp để khi đủ duyên nó mới bùng ra nó hành người khác.

Cái thiện cũng vậy. Những người hôm nay xây dựng, đóng góp thế giới là do họ sống bằng thiện niệm. Mà cái thiện đó ở đâu ra? Nó được hình thành, được nuôi lớn từ những giây phút họ sống thiện, từ nhiều đời nhiều kiếp, phần lớn là những lần họ thiện một mình, họ thiện trong bóng đêm, họ thiện trong bóng tối không ai biết, cái thiện đó được nuôi lớn, khi đủ điều kiện bùng ra cho người khác hưởng;

Cho nên, cái thiện, cái ác không phải đợi chuông trống um sùm người khác công nhận mới là thiện, ác mà là cái thiện, cái ác được khởi lên từ những phút chúng ta lặng lẽ âm thầm trong bóng đêm một mình, thậm chí trong hang trong hóc, thậm chí trong đáy biển, hang sâu; thì lúc đó, cái thiện ác đó vẫn là thiện ác, và nó chỉ chờ cơ hội bùng ra thôi. Nhớ cái đó. Cái đó rất là quan trọng.

Cho nên, dầu muốn dầu không chúng ta luôn thuộc về một đoàn thể, một hội chúng, một tầng lớp nào đó. Và, chúng ta luôn kín đáo có mặt trên con đường dẫn về đâu đó. Chúng ta đang luôn luôn kín đáo xây dựng một chốn về cho mình, đâu đó; Trong mỗi giây phút sống của chúng ta dầu thiện hay ác nó đang kín đáo tác động lên vũ trụ trực tiếp hay gián tiếp. Dù mình không màng. Mình không màng tới người khác, no no, tui ác một mình tui mà, tui thiện một mình tui thôi; Không. Không phải vậy. Khi anh sống thiện, dù một mình, thiện một cách kín đáo, lén lút cái thiện đó vẫn là thiện cho anh và cho người. Khi anh ác cũng vậy, dầu ác lén lút âm thầm, cái ác vẫn kín đáo cho anh và cho đời.

Cái đó rất quan trọng.

Cho nên đây là những điều tôi cho là nội dung cốt lõi của kinh:

1. Dầu muốn hay không, dầu biết hay không chúng ta luôn luôn thuộc về một đoàn thể, một hội chúng, một tầng lớp nào đó.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

2. Sự có mặt trong hội chúng, một đoàn thể, một tầng lớp nào đó có ảnh hưởng đến bản thân chúng ta.
3. Muốn góp mặt hội chúng nào chúng ta phải có sự chuẩn bị tương thích.

Đức Phật trong bài kinh này Ngài đã mở ra cho chúng ta những gợi ý, những đề nghị, những khuyến cáo, rằng thì là có những hội chúng kiểu đó, tự mình chọn, tự mình xét xem mình đang thuộc về hội chúng nào; chẳng hạn, mình nói mình là con Phật, mình nằm trong Tứ chúng, mình xét xem đối với kinh điển thái độ mình ra sao, mình có thiết tha kinh điển nguyên gốc hay thứ giáo lý ỡm ờ, thứ giáo lý sặc mùi gia vị? Mình phải là giáo lý cốt lõi.

Cho tới hôm nay đa phần Phật tử Việt Nam trong nhận xét của tôi vẫn không phân biệt được cái gì là lời Tở, cái gì lời Phật; không phân biệt được cái gì là luật, cái gì là lệ; không phân biệt được cái gì là cốt lõi tinh hoa, cái gì là hình thức diêm dúa lòe loẹt bên ngoài; cái gì làm mình vui, cái gì thật sự là nhu cầu; Không phân biệt được cái mình thích, cái mình cần; Ngay trong đời sống thường ngày cũng phải phân biệt được cái gì mình thích và cái gì mình cần; và khi đi vào trong Phật pháp cũng phải phân biệt, cái gì làm cho mình thích, cái gì làm cho mình cần; Có những pháp thoại nghe sốc kinh lắm nhưng nó cần thì phải ráng mà nghe. Có những cuốn kinh rất khó đọc, khó nuốt, khó hiểu nhưng ráng mà đọc; Có những cái mình thấy thích chưa chắc cần, những cái mình thật sự cần chưa chắc làm mình thích, chưa chắc làm mình vui, chưa chắc làm mình hài lòng;

Đây là kinh nghiệm rất sơ đẳng, rất tiểu học; Trên mâm ăn, có thứ làm mình thấy ngon miệng chắc gì tốt cho sức khỏe. Có những thứ khó nuốt nhưng tốt cho sức khỏe, có những ngon mà không lành, có những thứ lành mà không ngon.

Các vị biết bên Âu Mỹ có thứ trái rất tốt cho cơ thể mà tôi ghét nó không gì bằng là trái ớt chuông, nó to bằng nắm tay, nó không cay, chẳng thà tôi ăn ớt cay chứ tôi ăn ớt đó nó kỳ lắm, nó có mùi ớt mà nó ngọt ngọt, chẳng thà tôi ăn dưa leo chứ tôi không ăn được nó. Thật ra, ớt đó rất tốt cho sức khỏe, trái kiwi rất tốt cho sức khỏe, trái táo rất tốt cho sức khỏe, mà thật sự mấy trái đó tôi lại không thích; Mà nó rất tốt cho sức khỏe; Còn ba trái đuôi là berry tôi không thích trái nào mà thật ra mấy trái đó rất tốt cho sức khỏe; Còn các loại hạt nuts, rất tốt cho sức khỏe mà xui là tôi cũng ghét luôn. Cái gì berry, nuts là tôi ghét. Bữa tôi ngồi kiếm tôi giật mình, tôi ghét toàn là mấy cái tốt cho sức khỏe không. Mà không phải tôi nói vô ích đây. Tôi đang nói chuyện rất là quan trọng. Đó là, mình phải quan sát lại chế độ ăn uống, thực đơn thường nhật của mình. Có những thứ mình không thích nhưng ráng nhắm mắt mà nuốt bởi vì nó có lợi. Còn những thứ chiền xào, cái đó nhiều thứ thực phẩm giòn giòn, thơm thơm, béo béo, coi chừng nó là sát thủ vô hình.

Đời sống tâm linh y chang vậy. Nó có những thứ chỉ hại mình thôi. Xui chỗ là mình thích nó.

Đức Phật dạy, có những hội chúng chỉ đam mê một thứ văn chương nghệ thuật không màng cốt lõi tu hành giải thoát. Chỉ thích ăn khoai tây chiên, uống coca; có những loại Phật tử như vậy. Có những loại Phật tử họ chịu khó ăn rau cải, xà lách. Có. Không ngon, khó nuốt nhưng phải ráng.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIÊU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Tại sao mình ăn mình cẩn thận, mà trong nhận thức, hành trì mình không cẩn thận là sao? Mình ngồi nghĩ coi mình trưởng thành chưa hay mình chỉ là hài nhi tóc bạc, đưa con nít sống lâu?

Rất nhiều người trong chúng ta chỉ là hài nhi tóc bạc, đưa con nít sống lâu thôi; Bởi vì chúng ta vẫn sống y chang như đứa bé, cái không thích thì nhè, cái nó thích thì đòi bằng được. Thật ra cái đó hại cho mình thôi. Cái đó rất quan trọng.

Có những hội chúng được huấn luyện một cách cẩn thận không khoa trương, đặc biệt là được dạy cho tinh thần phản biện. Ngược lại, có những hội chúng không được dạy cho tinh thần phản biện, không được hướng dẫn một cách đúng mức, từ đó dẫn đến tình trạng họ không biết tìm đến tinh hoa cốt lõi trong lời Phật.

II. Hội chúng coi trọng vật chất - Hội chúng coi trọng giáo pháp.

Bữa hôm tôi giảng rồi, hôm nay tôi chỉ điểm lại thôi.

Chẳng hạn trong đây Ngài nói rõ luôn, Ngài ví dụ, có nơi chốn tỳ-kheo coi trọng danh lợi, khen ngợi lẫn nhau cầu danh lợi. Có hội chúng lấy giáo pháp, lấy tinh thần giải thoát làm trọng.

Hôm nay, dầu muốn dầu không, Phật đã không còn nữa, Thánh hiền đã đi xa; có sự thật chúng ta không phủ nhận được: Cái già, bệnh, chết vẫn còn đó; Nó đau là đau chỗ đó.

Phật thì đã đi xa, Thánh hiền cũng không còn nhưng cái già, cái bệnh, cái chết vẫn còn đó; Vậy điểm tựa của mình là gì? Chính là kinh điển, sự hành trì, nhận thức đúng đắn.

Thời giờ này còn lơ là Phật pháp thì còn cơ hội nào nữa? Nó có những chuyện rất là căn bản, mình nghe hoài mòn lỗ tai nhưng mà có điều nếu người hữu duyên, nói theo trong kinh là có Duyên lành giải thoát, trong kinh gọi là **abhinihāra** – có duyên lành tốt, chỉ cần nhớ mấy bài kinh sau:

- Thứ nhất, cơ hội làm người rất khó. Làm người không bị khuyết tật, có đủ trí tuệ nhận thức rất khó.
- Làm người gặp chánh pháp rất khó;
- Làm người có cơ hội học tập giáo lý, hành trì giáo pháp rất là khó.

Mình thấy có rất nhiều người trong cộng đồng Việt Nam rất thiết tha Phật pháp, nói tới thiền là họ mê lắm, nói tới giáo lý là họ mê lắm, nhưng mà sao? Gia đình, sức khỏe, tài chánh, công ăn việc làm là những rào cản lớn cho họ không thể học giáo lý, không thể dành một chút thời gian cho chuyện tu tập Tuệ quán. Rõ ràng, mà họ có chánh kiến. Còn nói gì là những người không có điều kiện, còn hăm nữa;

Cho nên, chúng ta nhớ: Phật không còn, hiền thánh đã đi xa, cái già, cái bệnh, cái chết còn đó; Bắt buộc chúng ta phải có cách để mai này sống được với tuổi già, với những cơn trọng bệnh và có thể thanh thản trước cái chết.

Người ta có ra sao là chuyện người ta. Nhưng mà mình là phải nhớ cái đó. Rất là quan trọng.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐỈNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Ngày xưa thì không có thông tin mình không biết, chứ ngày nay, qua thông tin truyền thông internet mình phải đồng ý với nhau: Chúng ta có nhiều bất trắc có thể đổ lên đầu mình để mình phải đi xa, trọng bệnh, tai nạn, và mình bị stress nhiều hơn ngày xưa, cơ hội chết thảm nhiều hơn ngày xưa. Nhiều lắm. Ngày xưa ông bà mình làm gì có vụ tai nạn giao thông, ngày xưa ông bà mình cơ hội bị stress, bị depressed như con cháu bây giờ không nhiều; còn mình bây giờ mình thấy đủ thứ bất trắc có thể xảy ra, nếu duyên lành giải thoát không có thì mình đi vào chùa để dùng làm lơ nội dung cốt lõi của tinh thần giải thoát. Mà cứ tu và học một cách ầu ơ ví dầu sẽ có ngày chúng ta hối hận không kịp.

Cho nên, vấn đề thứ nhất tôi nói trong bài kinh này, trong buổi giảng trưa nay: **Hãy quan tâm giáo pháp cốt lõi, kinh điển chánh gốc, chánh hiệu. Hạn chế dung dưỡng, dung dể, tung tăng trong thơ ca văn chương từ phú.**

Tiếp theo, **hãy coi nhẹ cái gì thuộc thế lợi thế quyền. Coi nặng giáo pháp, tu học nhận thức hành trì.** Cái đó rất quan trọng.

III. Hội chúng đồng đẳng - không đồng đẳng (ngài Minh Châu dịch)

Trong Sớ giải cho chúng ta định nghĩa hơi khác chút.

Hội chúng có nội dung sống và tư duy, hành trì suôn sẻ, trơ tru không gập ghềnh, không chống đối, không tương tranh, không xung đột, không mâu thuẫn nhau.

Bản dịch ngài Minh Châu sao tôi không bàn. Phần giải thích có nói.

Thế nào là hội chúng **samā – Visamā**? Hội chúng nào ở đó thực hiện thiện pháp, nói cho nhau, lắng nghe nhau, hành trì, tư duy trong tinh thần Chánh pháp = Hội chúng trơ tru, suôn sẻ, không xung đột, không tương tranh.

Hội chúng bất thiện = Hội chúng sống trong ác thân, khẩu, ý, hội chúng thế sớm muộn tương tranh.

Hội chúng sống thiện dễ dàng hòa tan nhau; Mình nghe mình nghĩ người ta sống ác người ta cũng vậy. Không. Ác chắc chắn có xung đột vì ai cũng nghĩ đến mình hết.

Vua Trời Đế Thích hỏi đức Phật vì sao chúng sinh có tương tranh xung đột? Đức Phật Ngài dạy, chốt lại có 2 lý do dễ thấy nhất là do Ganh tỵ & bủn xỉn. Mình nghe kỳ kỳ. Nhưng mà nghe nè.

Ganh tỵ = Không muốn người khác được gì.

Bủn xỉn = Không muốn mình mất cái gì.

Cứ vật lộn trong bỉ - thử, ta - người, là đã mệt rồi; rồi bận tâm trong được, mất; Cứ vật lộn trong cái này thì không cách nào chúng ta hòa hợp với nhau được. Chỉ có người thiện, người sống thiện thì càng ở gần nhau càng thương quý nhau, vì ở đó họ càng kính, càng thương nhau, càng coi trọng nhau, càng quên mình đi nghĩ đến người khác.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Như bữa hôm tôi nói, người tu học có 2 đặc điểm ưu việt:

- Quên mình vì lúc đó đang nghĩ đến lợi ích người khác.
- Tạm quên người khác vì lúc đó đang quay về nội tâm chính mình.

Còn chúng sanh bình thường thì khác:

- Quên mình là đang dễ người, đang phóng dật; Chạy ra ngoại cảnh, ngoại trần.
- Quên người là vì lúc đó đang ích kỷ, vị kỷ.

Còn người tu thứ thiệt là giây phút nào không nghĩ tới mình là đang bận nghĩ đến người khác, nghĩ đến trong tinh thần thương yêu, vị tha, từ bi hỷ xả; còn giây phút nào không nghĩ đến người là đang quay về với nội tâm, chứ không phải quay về sống ích kỷ, vị kỷ.

Hội chúng trơn tru là hội chúng sống thiện, càng thiện chúng ta càng thương nhau, vì chúng ta quên dần mình đi. Mà thật ra nói quên chứ khi nghĩ nhiều về người khác là đang sống cho mình, khi sống thiện cho mình cũng là lúc đang sống cho người khác. Còn bất thiện, dầu nó có giống nhau như hai giọt nước mà tôi xin đoan chắc 100%, hội chúng bất thiện sớm muộn cũng xung đột vì sao? Vì ai cũng nghĩ mình trước tiên. Dầu cho mình có vị tha cách mấy thì chốt lại cuối cùng vẫn là lợi ích mình trên hết. Đó là những người bất thiện sống bằng tham, bằng sân, bằng si.

Cho nên, ở đây, nội dung bài kinh này đức Phật Ngài dạy: **Chỉ có sống thiện mới có thể là một với nhau một cách triệt để.** Còn khi sống bất thiện thì dầu bao nhiêu tiêu ngữ, bao nhiêu khẩu ngữ, tuyên truyền, kêu gọi đoàn kết .. thì không là không, bởi vì cuối cùng trong bóng đêm ai cũng lén lút nghĩ về phần mình hết, trong bóng đêm ai cũng nghĩ phần mình hết.

Cho nên, nội dung bài kinh này đức Phật Ngài dạy: **Muốn có sự đoàn kết triệt để giữa người với người, hội chúng này và hội chúng, cá nhân này và cá nhân khác thì con đường duy nhất, không có con đường thứ hai đó chính là Sống thiện.**

IV. Hội chúng đúng pháp và sai pháp

Cái này rất quan trọng.

Bữa hôm tôi giảng xong Chủ nhật rồi, có mấy người quen nhắc tôi, họ nói sư nói hơi nặng. Một là sư gây hiềm lăm về mặt chính trị, sư chống đối người này người kia; không, chuyện đó tôi không có đủ gan và chưa đủ dạn làm chuyện đó; Thứ hai là sư nói mạnh làm sốc một số người.

Kinh điển mà, bây giờ như khoa học, mình nói thẳng thế nào cũng dính. Dầu bản thân mình có là gì khi giảng vẫn phải giảng theo kinh. Chứ mình không thể giảng kinh bằng cách mình dựa vào con người mình.

Phi pháp và đúng pháp là sao?

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIÊU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Có hai hạng: Bản thân đúng pháp và bản thân phi pháp; Dầu đúng pháp hay phi pháp khi nói ra phải nói đúng pháp.

Có nhiều người nói nếu không tu hành chân chánh đừng có nói pháp. Tôi không đồng ý cái đó; Bởi vì chúng sanh mình thấy rõ ràng, có những người:

- Nói đúng làm sai,
- Có những loại nói sai làm đúng,
- Có những loại nói đúng làm đúng,
- Có những loại nói sai làm sai.

Nếu mình là loại nói đúng làm đúng thì quá tuyệt; Ít nhất, dầu mình bê bối ránh nói đúng cho người khác nhờ.

Ví dụ, ông bác sĩ ổng nhậu nhẹt, chè chén, bê tha, phung phí sức khỏe khi lái xe, leo núi, ổng sống rất mạo hiểm nhưng khi nói chuyện người ta làm ơn ổng cho lời khuyên ngon lành. Ít nhất ổng còn chỗ xài được. Chứ mình nói, ông bác sĩ bê bối quá ổng không đủ tư cách nói thuốc men với tui, vậy thì kẹt quá. Cho nên chúng sanh có nhiều hạng.

Nói đúng làm sai; Nói sai mà nó làm đúng = nói ấm a ấm ó nói không rành, nói dễ gây hiểu lầm nhưng bản thân họ đúng, họ rất ok. Có hạng này.

Hạng thứ ba là nói đúng làm cũng đúng; Hạng thứ tư là nói sai làm cũng sai.

Ở đây, Ngài nói, có những người sống phi pháp, nói sai pháp nói không đúng giáo luật, giáo pháp nhưng chí ít chúng ta nhớ, chúng ta dò lại 4 hạng vừa nói.

- Sống đúng đạo đúng đạo là số một.
- Nếu không, anh không sống đúng đạo đúng pháp ít ra anh nói đúng đạo đỡ hơn anh đã làm sai mà nói sai là chết người ta.

Cho nên, sẵn đây tôi đề cập một trường hợp cực đoan trong Phật tử chúng ta khi nghĩ rằng người nói pháp phải thế này thế kia. Tôi tuyệt đối không đồng ý cái đó. Nếu anh ok anh có tư cách nói pháp. Nếu anh không ok chỉ cần anh nói đúng thì anh vẫn có tư cách nói pháp. Chỉ có cái này mới ngại, anh nói không ok, anh nói sai pháp thì anh không có tư cách nói pháp, chứ còn nếu anh nói đúng anh vẫn có tư cách nói pháp.

Cũng giống như hồi nãy tôi nói, mình hướng dẫn thuốc men cho người khác, bản thân mình bệnh tật tùm lum, mình ung thư kỳ cuối, mình trải qua quăng đời sống trụ lạc, trác táng, bê tha, bệ rạc, nhưng làm ơn, mở miệng nói thuốc men làm ơn nói cho đúng dùm. Bản thân mình có thể chết sớm, bản thân mình có thể chết vì trọng bệnh nhưng những gì người ta nghe được mình có thể giúp cho người ta, thì đối với tôi đó cũng là đóng góp.

Cái nguy hiểm nhất là bản thân mình sống nguy hiểm và mình lại tuyên truyền lối sống nguy hiểm đó thì cái đó tuyệt đối không nên.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIÊU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Cho nên, đây có 2 hội chúng: Hội chúng đúng pháp và hội chúng không đúng pháp. Sống đúng pháp, nói đúng pháp – Hội chúng nói sai pháp và làm cũng sai pháp.

Tùy mình chọn mình thấy muốn mình thuộc về loại nào thì thoải mái mà thuộc về.

Tôi xin nhắc lại lần nữa.

Chúng ta không còn nhiều thời gian nữa đâu. Chúng ta không còn nhiều thời gian. Dầu người nghe tôi đang ở tuổi 30, 50, 60, 70 cả 4 nhóm người này đều giống nhau ở điểm không còn nhiều thời gian lắm đâu. Đừng nghĩ 30 có nhiều thời gian hơn 70 tôi không đồng ý cái đó. Bởi vì chúng ta có thể ra đi bất cứ lúc nào, chuyện đó khỏi nói rồi; nhưng còn nhiều trở ngại khác khiến cho quãng đời còn lại của chúng ta không được như ý mình đâu, chứ đừng tưởng mình còn 40 năm là thời gian mình còn dài. Chưa chắc; 40 năm còn lại mà mình mất trí, trọng bệnh, bại liệt thử hỏi 40 năm còn lại có được kể là 40 năm như mọi người hay không? Cho nên, dầu chúng ta có đang 30, 50, 80 tuổi thì chúng ta giống nhau ở điểm là thời gian còn lại chúng ta không còn bao nhiêu hết; Kể cả trường hợp chúng ta còn trẻ, khỏe, đẹp, giàu, thì chắc gì 40 năm 30 năm đó có được như chúng ta muốn, là mình muốn tu học? Chưa chắc đâu. Chưa nói tới trọng bệnh hay cái chết xảy đến. Hai cái đó, ghê quá, mình nói trường hợp nhẹ nhàng là bận rộn. Chúng ta có 100 cái bận rộn. Cuối cùng, khi mình nhắm mắt ra đi vốn liếng trong tay không có gì nhiều hết. Cái đó rất đáng ngại.

Có chuyện nữa nghe hơi kỳ nhưng là sự thật: **Ai cũng muốn có quá khứ tu học nhưng ai cũng có hiện tại bê bối.**

Các vị nghĩ lại coi đúng không.

Mình ngồi nhớ lại 10 năm vừa qua mình là hành giả tu tập miên mật, mình là học giả chuyên sâu miên mật thích hơn là 10 năm qua mình không ra gì; đúng không? Nhưng ngay bây giờ có ai muốn bắt tay ngồi thiền, bắt tay nghiên cứu kinh điển chuyên sâu không? Không. Hiếm lắm. Nhưng ai cũng muốn mình có quá khứ ngon lành hết. Bây giờ ok, nhưng mai này chuyện xảy ra trên giường bệnh đáng tiếc lắm. Ngay bây giờ ai cũng muốn sống sướng, không ai muốn sống thiện; Ngay bây giờ ai cũng muốn sống trong quả lành nhưng không ai muốn vun bồi nhân lành hết; nhưng khi thời gian qua rồi thì mình mong mình có quá khứ sống trong nhân lành chứ không ai muốn mình có quá khứ sống trong quả lành hết. Về nghĩ lại coi.

Sau bài giảng nghĩ lại coi đúng không.

Bản thân tôi, tôi ước gì 30 năm qua tôi vừa tu tập Tuệ quán, vừa thuộc lòng hết bộ này qua bộ khác trong kinh điển. Đúng không? Nhưng mỗi ngày trôi qua tôi có tinh tấn như vậy hay không? Các vị cũng vậy thôi.

Ai cũng muốn mình có quá khứ ngon lành, trong nhân lành hết nhưng trong hiện tại thì lại khác, ai cũng muốn hưởng quả lành. Trong khi đó mình phải sống ngược lại chứ. Mình phải có một hiện tại trong nhân lành. Tập trung trong nhân lành đừng nghĩ tới quả lành.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Tôi biết nhiều người sẽ chống đối với câu nói này nhưng đó là sự thật.

- Chúng sanh có những người sống nặng quả lành mà thờ ơ nhân lành. Chỉ muốn hưởng không muốn tạo.
- Có người thiết tha nhân lành mà thờ ơ quả lành. Có nhiều lắm. Chẳng hạn mình thấy ngài Ca Diếp, ngài Xá Lợi Phất, ngài Mục Kiền Liên, ngài Anan, thái tử Tất Đạt,... đó là những người thiết tha với nhân lành, họ sống toàn sống thiện nhưng họ đã từ bỏ cái họ đang có, họ không muốn hưởng; mình phải khẳng định như vậy. Có nhiều người họ thờ ơ với quả lành, họ không coi nhan sắc của họ là gì hết, tài sản, tiền bạc họ không coi ra gì hết, họ chỉ muốn chuyên tâm tu tập thôi. Đó là những người coi thường quả lành, coi nặng nhân lành. Đa phần chúng ta coi nặng quả lành coi thường nhân lành.
- Hạng 3, coi nặng nhân lành quả lành, là những người Phật tử 50 – 50 vừa muốn tu vừa muốn hưởng.
- Hạng 4, thảm nhất, do vô minh si ám không biết gì hết. Chẳng hạn như con trùng, con dế, không biết nhân lành quả lành nhân ác quả ác gì hết, thì quá tệ rồi; nhưng hạng thứ tư còn có điểm phảng phất giống hạng đầu tiên, thí dụ con trùng con dế nó không biết nhân quả là gì nhưng ít ra nó muốn sống trong điều kiện thích hợp nhất cho nó.

Tổng cộng mình thấy có những chúng sanh: Sống quan tâm nhiều quả lành mà thờ ơ nhân lành; có những chúng sanh sống quan tâm nhân lành thờ ơ quả lành; Có những chúng sanh quan tâm cả 2; có những chúng sanh do si mê nặng quá họ thờ ơ cả 2 nhưng họ vẫn thuộc về nhóm 1. Sở dĩ họ được kể là 4 vì họ tệ hơn nhóm 1. Nhóm 1 là những kẻ mang thân người, mang thân chư thiên cũng biết thiện ác nhưng coi nhẹ (hạng 1), Hạng thứ 4 là không biết gì hết, sống như gỗ đá, vô tri vô giác như là gỗ đá thì quá thảm rồi.

Hôm nay chúng ta học bài kinh này, chốt lại, bài kinh này gồm 3 điều:

1. Chúng ta luôn luôn thuộc về hội chúng, đoàn thể, đám đông nào đó.
2. Sự có mặt trong hội chúng ảnh hưởng bản thân, phẩm chất hội chúng ảnh hưởng bản thân mình một cách rất sâu nặng, quan trọng, rất ráo.
3. Muốn có mặt hội chúng nào chúng ta phải có sự chuẩn bị tương thích.

Đó là nội dung của bài kinh Hội chúng.

Trên nền tảng 3 nội dung này, đức Phật mới đưa ra những mẫu hội chúng để chúng ta lựa chọn. Đương nhiên, về lý thuyết ai cũng lựa hội chúng tốt. Nhưng có điều, lựa là một chuyện còn mình có thực hiện một cách thực tiễn, thực tế không là chuyện khác.

Chứ còn liếc vô bài kinh này đâu ai dại chọn những hội chúng tiêu cực, hưởng hạ đâu. Ai cũng lựa hội chúng tích cực, hướng thượng hết; Tùy thuộc kiểu sống của mình mà mai này mình có thể góp mặt trong hội chúng ngon lành hay không. Cao nhất là Thánh chúng, có Thế Tôn chứng minh, tọa chủ; dưới chút, chí ít chúng ta góp mặt hội chúng phàm phu ngon lành.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIÊU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Chẳng hạn hôm nay chúng ta có điều kiện thưởng thức cái hay cái đẹp của Phật giáo gồm có tăng, tục Thái Lan, Miến Điện, Tích Lan,.. hay không? Phải xét lại.

Cho tôi nói luôn chuyện này. Các vị có để ý câu hỏi của tôi không? Mang tiếng là Phật tử, được tiếng là Phật tử nhưng liệu những người Việt Nam bay tới bay lui Thái Lan, Tích Lan, Ấn Độ, Miến Điện chúng ta có thưởng thức được cái hay của chư tăng Miến Điện và Thái Lan hay không? Cái đó tôi không hứa.

Mình qua quăng mấy chục ngàn làm ầm ĩ nhưng mình có thưởng thức được cái hay của chư tăng Tích Lan không? Mình có thưởng thức được cái hay của những vị bác học chưa? Uyên thâm cực kỳ. Chư tăng Thái Lan có những vị uyên thâm, cực kỳ ngon lành, mà mình có biết không? Không. Mình cứ qua thấy chư tăng rần rần là mình khoái rồi. Chưa. Mình chưa đủ sức để góp mặt trong tứ chúng đó đâu.

Rồi chư tăng Miến Điện. Mình qua ngồi thiền, cúng dường, thăm viếng, tham quan, đánh lễ các ngài mình có thưởng thức được cái hay đúng mức của ngài Pa Auk, ngài Sitagu, ngài Nandamala chưa? Chưa. Mình toàn là vô đánh lễ, nhờ người phiên dịch nói hai, ba câu: Chúng con là phái đoàn Việt Nam, phát tâm qua cúng dường cho thiền viện Pa Auk, cho học viện Sagaing, cho trường Đại học Yangon, xin các ngài chứng minh. Chư tăng các ngài cũng Sādhu, Sādhu, rồi quỳ dâng, rồi rút quân. Mình hoàn toàn không biết cái hay, cái đẹp, tinh hoa cốt lõi của Phật giáo các xứ đó.

Vì sao? Vì mình không có những chuẩn bị.

Mình phải làm thế nào khi gặp chư tăng Tích Lan mình thưởng thức được cái hay của họ, khi gặp chư tăng Thái Lan mình thưởng thức được cái hay cốt lõi của họ, khi gặp chư tăng Miến Điện mình thưởng thức, mình tận hưởng được cái hay của họ.

Tôi nói một chuyện lạc đề.

Hôm nay có rất nhiều người Phật tử Việt Nam tự nhiên nổi hứng học tiếng Pali. Rồi đăng lên Fb một hai cuốn gì đó của chư tăng Việt Nam biên soạn. Các vị có biết được không? Phật giáo Đan Mạch có những giáo trình dạy Pali hay không thể tả. Nhưng mà mình có cơ hội, có điều kiện biết cái đó không? Phật giáo Đan Mạch, một nước Bắc Âu. Đại học Leiden của Hà Là họ có giáo trình Pali cực hay. Còn Thái Lan, Miến Điện là vô thiên lủng. Chỉ riêng tiếng Pali thôi đó.

Còn muốn nghiên cứu, tôi nói chuyện nhỏ là muốn nghiên cứu về lộ tâm, lộ sắc; lộ trình sinh diệt của Sắc pháp, dân A Tỳ Đàm nghe thì hiểu, lộ Sắc = biology của Phật giáo mình, sinh vật học Phật giáo; Lộ tâm = Tâm lý học Phật giáo, psychology Phật giáo; hai bộ phận rất quan trọng trong giáo lý A Tỳ Đàm. Các vị có biết trong ngài Dhamma Revata người Miến Điện bên Anh có viết quyển về lộ tâm lộ sắc rất hay. Chúng ta có điều kiện tiếp cận chưa? Chưa.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIÊU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Ông Karunadasa một học giả người Tích Lan ông viết một quyển về Lộ Sắc rất là hay, rất là khoa học, ông đem bao nhiêu kiến thức về sinh vật, về vật lý rất là hay; Ông viết một quyển biên khảo về lộ sắc rất là hay. Mà chúng ta có điều kiện tiếp xúc chưa? Chưa.

Ngài Sumangala Tích Lan có viết quyển A Tỳ Đàm cho người sơ học, quyển này, dân trí thức kỹ sư bác sĩ, nếu đúng là người mê học, kỹ sư bác sĩ gặp quyển của ngài Sumangala là chỉ có nhảy lên nóc. Quyển đó hay cực kỳ.

Bao nhiêu vốn liếng kiến thức của các vị về khoa học, về vật lý, về sinh vật hiện đại là được ứng dụng trong đó triệt để, đã lắm.

Ai muốn học Pali tôi giới thiệu một cuốn: Dictionary of Pali idoms – những thành ngữ Pali, gần 1000 trang của Tích Lan viết. Ghê không? Thành ngữ Pali. Mà chúng ta có điều kiện thưởng thức cái hay đó hay không? Chưa. Trong khi cả A Tỳ Đàm, lẫn Pali, rồi vô số sách biên khảo về Tuệ quán, Tứ Niệm xứ, tiếng Anh, tiếng Đức, chúng ta có điều kiện tiếp cận chưa? Chưa. Chúng ta không có chuẩn bị thì làm sao thưởng thức cái hay của hội chúng thế giới? Họ là những hội chúng đó chứ. Phật giáo Thái Lan là một hội chúng, hội chúng Phật giáo Thái; Phật giáo Miến Điện là một hội chúng, Phật giáo Tích Lan là một hội chúng, Phật giáo Âu Mỹ là một hội chúng. Liệu chúng ta đủ điều kiện tâm lý, điều kiện kiến thức để thưởng thức cái hay của họ chưa? Tự hỏi lòng mình đi nha.

Sáng hôm nay chúng tôi cố ý nói lạc đề một tí, nhưng mà không có lạc đâu; để cho các vị thấy, chung quanh chúng ta hiện giờ, đức Phật đã đi xa, hiền thánh không còn, nhưng vẫn còn những hội chúng rất xuất sắc, có những cá nhân rất là xuất sắc, có những tổ chức rất xuất sắc; có những nơi chốn tu học rất là ok, rất ngon lành; Vấn đề là chúng ta có đủ đầy những chuẩn bị tương thích để về đó, để cộng hưởng, cộng sinh hay không đó là chuyện của chúng ta.

Chúc các vị một ngày vui. Hẹn lại Chủ Nhật sau./.